

ZAŁĄCZNIK 7

Analiza RIS3

Monitoring *Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu i inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)*¹ stanowi element systemu monitorowania Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.

Zakres analizowanych w procesie monitoringu danych obejmuje:

- ✓ Wskaźniki rezultatu:
  - liczbę przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym,
  - nakłady na działalność B+R relacji do PKB (w cenach bieżących),
  - udział nakładów przedsiębiorstw w nakładach na B+R ogółem (w cenach bieżących).
- ✓ Wskaźniki pozwalające na obserwację trendów statystycznych w obszarach leżących w sferze zainteresowania rdzenia specjalizacji i specjalizacji wschodzących:
  - liczba pracujących (zatrudnionych), na poziomie grupy PKD,
  - wartość eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych na poziomie produktu,
  - wpływy z podatków PIT i CIT² na poziomie grupy PKD.

Analiza rozszerzono o opis aktywności beneficjentów w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację przedsięwzięć w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego (według stanu na 31.12.2018 roku).

Wartości oraz dynamika wskaźników rezultatu prezentowane w poniższej tabeli stanowią poziom wyjściowy dla realizacji *Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)*.

Tabela 1. Wskaźniki rezultatu Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3) w latach 2010-2016

	Miara	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
<i>Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym^a</i>	szt.	1 201,2	1 199,6	1 241,0	1 270,6	1 301,5	1 323,5	1 343,0	1 373,7
<i>Zmiana w porównaniu do roku poprzedniego</i>	%		-0,1	3,5	2,4	2,4	1,7	1,5	2,3
<i>Wartość dla Polski</i>	szt.	1 574,6	1 564,3	1 615,6	1 666,6	1 700,2	1 743,3	1 783,0	1 832,6
<i>Udział w wartości dla Polski</i>	%	76,3	76,7	76,8	76,2	76,6	75,9	75,3	75,0
<i>Pozycja wśród województw</i>	miejsce	14	14	14	14	14	14	14	14
<i>Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB</i>	%	0,3	0,4	0,4	0,6	0,6	0,8	0,4	0,6
<i>Zmiana w porównaniu do roku poprzedniego</i>	pkt. proc.		0,1	0,0	0,2	0,0	0,2	-0,4	0,2
<i>Wartość dla Polski</i>	%	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
<i>Różnica w stosunku do wartości dla Polski</i>	pkt. proc.		-0,4	-0,4	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,4

¹ Załącznik do Uchwały nr 120/1431/2016 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016 r. zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia *Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ („RIS3”)*.

² W roku 2018 analiza została rozszerzona o dane dotyczące podatku VAT, obejmujące rok 2017.

	Miara	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
<i>Pozycja wśród województw</i>	miejsce	12	11	12	10	9	7	10	10
<i>Udział nakładów przedsiębiorstw w nakładach na B+R ogółem</i>	%	17,1	0,0	23,3	21,4	21,0	29,8	31,9	30,0
<i>Zmiana w porównaniu do roku poprzedniego</i>	pkt. proc.		-17,1	23,3	-1,9	-0,4	8,8	2,1	-1,9
<i>Wartość dla Polski</i>	%	26,6	30,1	37,2	43,6	46,6	46,6	65,7	64,5
<i>Różnica w stosunku do wartości dla Polski</i>	pkt. proc.	-9,5	-30,1	-13,9	-22,2	-25,5	-16,7	-33,8	-34,5
<i>Pozycja wśród województw</i>	miejsce	13	13	13	12	14	14	15	15

^aZmiana metodologiczna w 2014 roku

* - wartość dla roku 2017 w przypadku wskaźnika nakłady na działalność B+R w relacji do PKB – wyznaczona na podstawie wstępnych szacunków GUS dotyczących PKB województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym od roku 2011 systematycznie rośnie. Średnioroczne tempo wzrostu wynosi ok. 2-3%. Pomimo dodatniej dynamiki wzrostowej zwiększa się dysproporcja pomiędzy wartością wskaźnika dla Polski. Utrzymanie dotychczasowego tempa zmian nie pozwoli „dogonić” reszty kraju pod względem poziomu przedsiębiorczości. Region plasuje się także na 14 miejscu wśród pozostałych województw, co potwierdza stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości w regionie.

Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB charakteryzowały się do 2015 roku dodatnią dynamiką wzrostu, jak i korzystną tendencją zmian w odniesieniu do reszty województw. W roku 2016 odnotowano spadek wartości nakładów na badania i rozwój w relacji do PKB o 0,4 pkt. proc. Przełożyło się to także na pozycję regionu na tle pozostałych województw (spadek o trzy pozycje z 7 na 10 miejsce). Pomimo wzrostu wskaźnika w 2017 roku o 0,2 pkt. proc. (w odniesieniu do roku poprzedniego) poprawie nie uległa pozycja województwa na tle pozostałych regionów.

Spadek wartości w 2017 roku odnotowano także w przypadku wskaźnika nakładów na B+R poniesionych w przedsiębiorstwach w ogóle nakładów (spadek o 1,9 pkt. proc.). Pod względem wartości wskaźnika województwo podlaskie zajmuje przedostatnią pozycję na tle pozostałych przedsiębiorstw. Pogłębiają się także dysproporcje w odniesieniu do średniej wartości dla kraju.

Na podstawie powyższego można stwierdzić, iż pomimo wzrostu ogólnego zainteresowania prowadzeniem prac B+R w województwie podlaskim oraz zwiększania nakładów na ten cel poziom aktywności regionu w działalności badawczo-rozwojowej w znacznym stopniu odbiega od średniej krajowej, przekładając się w ten sposób na ogólny poziom przedsiębiorczości w regionie.

Analiza wskaźników pozwalających na obserwację trendów statystycznych w obszarach leżących w sferze zainteresowania rdzenia specjalizacji i specjalizacji wschodzących została opracowana w oparciu o analizę poziomu i dynamiki współczynnika lokalizacji (LQ) w powiązaniu z analizą zmian poziomu przychodów z podatków PIT, CIT oraz VAT na poziomie grup PKD. Jako obszar odniesienia do obliczenia współczynnika lokalizacji przyjęto Polskę. Dane o liczbie pracowników na poziomie poszczególnych grup PKD pozyskane zostały z Urzędu Statystycznego w Białymstoku. Dane te zostały opracowane dla lat 2010-2016 na podstawie sprawozdania Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy i dotyczy podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Poniższa tabela prezentuje zestawienie sekcji i działów PKD objętych analizą. Natomiast dane dotyczące wpływów podatkowych pozyskano z Izby Administracji Skarbowej w Białymstoku.

Tabela 2. Grupy i sekcje PKD objęte analizą LQ

PKD	Wyszczególnienie
A	ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO
011	Uprawy rolne inne niż wieloletnie
012	Uprawa roślin wieloletnich
014	Chów i hodowla zwierząt
015	Uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana)
016	Działalność usługowa wspomagająca rolnictwo i następująca po zbiorach
021	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych
024	Działalność usługowa związana z leśnictwem
C	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE
101	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa oraz produkcja wyrobów z mięsa
102	Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków
103	Przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw
105	Wytwarzanie wyrobów mleczarskich
106	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych
107	Produkcja wyrobów piekarskich i mącznych
108	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych
109	Produkcja gotowych paszy i karmy dla zwierząt
110	Produkcja napojów
131	Przygotowanie i przędzenie włókien tekstylnych
139	Produkcja pozostałych wyrobów tekstylnych
141	Produkcja odzieży, z wyłączeniem wyrobów futrzarskich
152	Produkcja obuwia
161	Produkcja wyrobów tartacznych
162	Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania
172	Produkcja wyrobów z papieru i tektury
181	Drukowanie i działalność usługowa związana z poligrafią
204	Produkcja mydła i detergentów, środków myjących i czyszczących, wyrobów kosmetycznych i toaletowych
205	Produkcja pozostałych wyrobów chemicznych
221	produkcja wyrobów z gumy
222	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych
231	Produkcja szkła i wyrobów ze szkła
233	Produkcja ceramicznych materiałów budowlanych
236	Produkcja wyrobów z betonu, cementu i gipsu
237	Cięcie, formowanie i wykańczanie kamienia
251	Produkcja metalowych elementów konstrukcyjnych
252	Produkcja zbiorników, cystern i pojemników metalowych
256	Obróbka metali i nakładanie powłok na metale; obróbka mechaniczna elementów metalowych
257	Produkcja wyrobów nożowniczych, sztućców, narzędzi i wyrobów metalowych ogólnego przeznaczenia
259	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych
261	Produkcja elektronicznych elementów i obwodów drukowanych
271	Produkcja elektrycznych silników, prądnic, transformatorów, aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej
274	Produkcja elektrycznego sprzętu oświetleniowego
275	Produkcja sprzętu gospodarstwa domowego

PKD	Wyszczególnienie
282	Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia
283	Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa
289	Produkcja pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia
301	Produkcja statków i łodzi
310	Produkcja mebli
321	Produkcja wyrobów jubilerskich, biżuterii i podobnych wyrobów
325	Produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne
329	Produkcja wyrobów, gdzie indziej niesklasyfikowana
331	Naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych, maszyn i urządzeń
332	Instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia
D	WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH
353	Wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ
360	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody
370	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków
381	Zbieranie odpadów
382	Przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów
383	Odzysk surowców
F	BUDOWNICTWO
411	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków
412	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych
421	Roboty związane z budową dróg kołowych i szynowych
422	Roboty związane z budową rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych
429	Roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej
431	Rozbiórka i przygotowanie terenu pod budowę
432	Wykonywanie instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych i pozostałych instalacji budowlanych
433	Wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych
439	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane
G	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE
451	Sprzedaż hurtowa i detaliczna pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
452	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
453	Sprzedaż hurtowa i detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
461	Sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie
462	Sprzedaż hurtowa produktów rolnych i żywych zwierząt
463	Sprzedaż hurtowa żywności, napojów i wyrobów tytoniowych
464	Sprzedaż hurtowa artykułów użytku domowego
466	Sprzedaż hurtowa maszyn, urządzeń i dodatkowego wyposażenia
467	Pozostała wyspecjalizowana sprzedaż hurtowa
469	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana
471	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach
472	Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
473	Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw
474	Sprzedaż detaliczna narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach

PKD	Wyszczególnienie
475	Sprzedaż detaliczna artykułów użytku domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
476	Sprzedaż detaliczna wyrobów związanych z kulturą i rekreacją prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
477	Sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
478	Sprzedaż detaliczna prowadzona na straganach i targowiskach
479	Sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami
H	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA
494	Transport drogowy towarów oraz działalność usługowa związana z przeprowadzkami
522	Działalność usługowa wspomagająca transport
J	INFORMACJA I KOMUNIKACJA
581	Wydawanie książek i periodyków oraz pozostała działalność wydawnicza, z wyłączeniem w zakresie oprogramowania
601	Nadawanie programów radiofonicznych
602	Nadawanie programów telewizyjnych ogólnodostępnych i abonamentowych
611	Działalność w zakresie telekomunikacji przewodowej
612	Działalność w zakresie telekomunikacji bezprzewodowej, z wyłączeniem telekomunikacji satelitarnej
620	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana
631	Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność; działalność portali internetowych
M	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA
691	Działalność prawnicza
692	Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe
711	Działalność w zakresie architektury i inżynierii oraz związane z nią doradztwo techniczne
712	Badania i analizy techniczne
731	Reklama
749	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, gdzie indziej niesklasyfikowana
750	Działalność weterynaryjna
N	DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA
771	Wynajem i dzierżawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
773	Wynajem i dzierżawa pozostałych maszyn, urządzeń oraz dóbr materialnych
782	Działalność agencji pracy tymczasowej
783	Pozostała działalność związana z udostępnianiem pracowników
791	Działalność agentów i pośredników turystycznych oraz organizatorów turystyki
801	Działalność ochroniarska, z wyłączeniem obsługi systemów bezpieczeństwa
802	Działalność ochroniarska w zakresie obsługi systemów bezpieczeństwa
812	Sprzątanie obiektów
813	Działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni
829	Działalność komercyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana
P	EDUKACJA
851	Wychowanie przedszkolne
852	Szkoły podstawowe
853	Gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne, z wyłączeniem szkół policealnych
854	Szkoły policealne oraz wyższe
855	Pozaszkolne formy edukacji
856	Działalność wspomagająca edukację
Q	OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA
861	Działalność szpitali

PKD	Wyszczególnienie
862	Praktyka lekarska
869	Pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej
873	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
879	Pozostała pomoc społeczna z zakwaterowaniem
881	Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
889	Pozostała pomoc społeczna bez zakwaterowania
S	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA
951	Naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego
960	Pozostała indywidualna działalność usługowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku.

Ze względu na tajemnicę statystyczną dane dla niektórych grup PKD, w analizowanym okresie, nie były dostępne dla każdego roku.

Wartości LQ³ dla województwa podlaskiego dla poszczególnych sekcji PKD w latach 2010-2016 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wartość współczynnika LQ w sekcjach PKD w latach 2010-2017

PKD	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1,28	1,30	1,31	1,34	1,29	1,30	1,32	1,30
C	Przetwórstwo przemysłowe	0,96	0,96	0,97	0,96	0,97	0,98	0,99	0,99
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,50	0,51	0,54	0,55	0,50	0,50	0,51	0,49
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1,06	1,04	1,05	1,06	1,07	1,10	1,09	1,13
F	Budownictwo	0,98	1,03	1,02	1,08	1,13	1,18	1,21	1,31
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1,00	1,02	0,98	0,96	0,95	0,93	0,95	0,94
H	Transport i gospodarka magazynowa	0,49	0,50	0,50	0,54	0,57	0,57	0,57	0,56
J	Informacja i komunikacja	0,32	0,31	0,29	0,32	0,34	0,29	0,28	0,27
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,42	0,42	0,39	0,38	0,38	0,39	0,37	0,40
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0,47	0,46	0,54	0,43	0,36	0,34	0,34	0,36
P	Edukacja	1,48	1,48	1,46	1,47	1,44	1,44	1,44	1,43
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1,38	1,37	1,37	1,38	1,39	1,40	1,40	1,40
S	Pozostała działalność usługowa	0,61	0,65	0,66	0,62	0,67	0,66	0,75	0,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku.

W tabeli 3 zaprezentowano należności z tytułu podatków PIT, CIT oraz VAT w poszczególnych sekcjach PKD w województwie podlaskim w latach 2016-2018.

³ Sposób obliczania współczynnika LQ:

$$LQ = \frac{\text{pracujący w sekcji/dziale PKD w woj. podlaskim}}{\text{pracujący w województwie podlaskim ogółem}} : \frac{\text{pracujący w sekcji/dziale PKD w Polsce}}{\text{pracujący w Polsce ogółem}}$$

Tabela 4. Należności z podatków PIT, CIT i VAT w województwie podlaskim w poszczególnych sekcjach PKD (w tys. zł) w latach 2016-2018

Sekcja PKD	PIT			CIT			VAT		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
A	29774,4	36426,6	35171,9	1819,0	562,0	4056,2	-60110,4	-111714,9	-125996,8
C	226487,8	256046,4	294733	105196,3	111724,7	138041,6	-323350,2	-422457,9	-525275,9
D	24303,2	24617,3	19232,7	11193,6	7532,3	5938,3	-17846,3	-26693,7	26191,4
E	12018,6	12425,9	12485,4	3547,8	5353,2	5913,6	-15403,5	-8951,5	-12719,1
F	115557,8	138340,7	180839,9	41529,3	46543,1	45958,5	89030,5	147042,9	178658,6
G	216871,6	222137,7	238520,1	33805,2	33980,9	43341,4	502610,5	592224	537114,9
H	67582,9	66874,8	77409,8	3539,2	2893,9	3520,8	24351,7	19974,4	15671,2
J	28251,5	32420,3	39793,0	4448,0	3915,0	6262,5	45280,2	48015,9	48730,8
M	80148,4	79480,6	94984,6	7305,5	8604,6	7524,4	126533,7	126165,8	148640,2
N	18361,4	22740,4	31599,2	3926,3	5513,1	5384,2	58261,8	61968,2	78659,6
P	109212,6	119846,1	134839,2	22,6	181,5	269,6	5190,3	3860,3	5640,6
Q	141780,5	157345,3	179315,2	2580,3	2890,1	2391,2	7681,1	6367,5	9328,6
S	13778,5	14800,0	17250,0	673,1	1326,9	465,5	8390,2	11876,8	13232,5
<i>Łącznie</i>	1084129,1	1183502,1	1356174,2	219586,3	231021,3	269067,9	450619,6	447677,7	397876,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Administracji Skarbowej w Białymstoku.

Powyższe dane wskazują na wyróżnianie się w województwie podlaskim, na tle kraju, pięciu sekcji PKD. Należą do nich: sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, sekcja E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, sekcja F – budownictwo, sekcja E – edukacja oraz sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna. W powyższych sekcjach, wartość współczynnika lokalizacji LQ przekracza 1, co oznacza, że w województwie podlaskim liczba osób w nich pracujących jest wyższa niż przeciętnie w kraju. Najwyższe wartości współczynnika odnotowano w edukacji oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (w 2017 roku odpowiednio 1,43 oraz 1,40). Jednak w ujęciu dynamicznym nie odnotowano istotnych zmian wartości. Wśród wszystkich analizowanych sekcji PKD najwyższymi przyrostami charakteryzuje się sekcja F – budownictwo, w której na przestrzeni lat 2010-2017 wartość współczynnika LQ zwiększyła się z 0,98 do 1,31. Pod względem współczynnika LQ osiągnięta wartość klasyfikuje budownictwo na trzecim miejscu w skali województwa podlaskiego. Sekcja F wyróżnia się także pod względem przyrostu wartości należności z tytułu podatku PIT, który w latach 2016-2018 zwiększył się o ponad 65 mln zł (w 2018 roku należności PIT wyniosły ponad 180 mln zł). Analogiczna zależność obserwowana jest w odniesieniu do należności z tytułu podatku CIT (wzrost o blisko 4,5 mln zł) oraz należności z tytułu podatku VAT (wzrost o blisko 90 mln zł). W pozostałych sekcjach o najwyższych wartościach współczynnika LQ również odnotowano wzrosty należności z tytułu przedmiotowych podatków (z wyjątkiem podatku PIT w sekcji A, w której odnotowano spadek o ponad 65 mln zł oraz podatku CIT w sekcji Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, w której spadek wyniósł blisko 0,2 mln zł).

Tabela 5. Grupy PKD o najwyższych wartościach współczynnika LQ w latach 2010-2016

PKD	Nazwa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
131	Przygotowanie i przedzenie włókien tekstylnych	b.d.	b.d.	b.d.	28,13	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
283	Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa	8,55	9,84	10,07	10,04	10,40	11,37	11,02	11,66
105	Wytwarzanie wyrobów mleczarskich	7,37	8,09	8,74	8,66	9,11	9,55	9,62	10,04
301	Produkcja statków i łodzi	3,12	3,16	2,86	3,89	4,90	5,96	6,62	7,78

PKD	Nazwa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
012	Uprawa roślin wieloletnich	b.d.	3,74	6,09	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
021	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	2,40	2,42	2,43	2,44	2,47	b.d.	b.d.	2,52
462	Sprzedaż hurtowa produktów rolnych i żywych zwierząt	1,50	2,24	2,40	b.d.	1,98	1,99	2,36	2,33
478	Sprzedaż detaliczna prowadzona na straganach i targowiskach	b.d.	3,47	3,64	b.d.	b.d.	b.d.	2,27	b.d.
412	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	1,14	b.d.	1,37	1,63	1,72	1,83	1,97	2,20
325	Produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne	b.d.	2,18	2,29	b.d.	2,21	2,35	2,12	2,10
161	Produkcja wyrobów tartacznych	2,11	1,79	1,75	1,82	1,78	1,85	1,86	2,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku.

Analiza współczynnika lokalizacji LQ na poziomie grup PKD pozwala na stwierdzenie, że inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego (z pominięciem ekoinnowacji) odnajdują odzwierciedlenie wśród grup PKD o najwyższych wartościach LQ. Największe wzrosty w zakresie przedmiotowego wskaźnika odnotowano w odniesieniu do grup PKD, które mogą być utożsamiane z przemysłem rolno-spożywczym oraz metalowo-maszynowym i szkodniczym. Wysokie wartości (powyżej 1) świadczą o znacznie większej liczbie osób pracujących w danej grupie PKD, niż na to miejsce w skali całego kraju. Wśród grup o wysokich wartościach współczynnika LQ, oprócz tych, które wpisują się w inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego, znajdują się grupy PKD związane gospodarką leśną i produkcją wyrobów tartacznych oraz robotami związanymi ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych.

Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3) specyfikuje rdzeń inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego jako następujące obszary:

1. Przemysł rolno-spożywczy i sektory powiązane z nim łańcuchem wartości,
2. Przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory powiązane z nim łańcuchem wartości,
3. Ekoinnowacje, nauki o środowisku i sektory powiązane z nimi łańcuchem wartości (w tym odnawialne źródła energii, budownictwo zasobooszczędne, efektywne przetwarzanie drewna),
4. Sektor medyczny oraz nauki o życiu i sektory powiązane z nimi łańcuchem wartości.

Struktura rdzenia inteligentnych specjalizacji jest wyraźnie odzwierciedlona wśród grup PKD o najwyższej wartości LQ. Wyjątek stanowi bardzo wysoka wartość LQ dla grupy Przygotowanie i przędzenie włókien tekstylnych w roku 2013. Z pozyskanych danych wynika, iż w 2013 r. blisko 60% osób pracujących w Polsce w tej grupie pracowało w województwie podlaskim. Pozyskanie danych z pozostałych lat nie było możliwe ze względu na tajemnicę statystyczną. Ze względu na brak danych, nie jest również możliwe jednoznaczne stwierdzenie czy zaobserwowana sytuacja jest okresową anomalią. Większość sekcji PKD, które można bezpośrednio przypisać do kategorii określanych jako rdzeń inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego (np.: produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa, wytwarzanie wyrobów mleczarskich, uprawa roślin wieloletnich, produkcja statków i łodzi, sprzedaż hurtowa produktów rolnych i żywych zwierząt oraz produkcja instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne) nie tylko charakteryzowało się wysokim poziomem współczynnika LQ, ale również wykazywało wzrost jego wartości. Jedynym wyjątkiem wśród rdzenia specjalizacji, nie posiadającym bezpośredniego przełożenia na Sekcje PKD są ekoinnowacje. Ze względu

na możliwość wprowadzania rozwiązań proekologicznych we wszystkich działach gospodarki, możliwości monitorowania tej specjalizacji regionu są niemożliwe do zrealizowania przy wykorzystaniu założonych wskaźników.

Tabela 6. Należności z tytułu podatków PIT, CIT i VAT w grupach PKD o największych wartościach współczynnika LQ (tys. zł) w latach 2013-2017

Dział (według PKD 2007)	Nazwa	PIT			CIT			VAT		
		2016 r.	2017 r.	2018 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
131	Przygotowanie i przędzenie włókien tekstylnych	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
283	Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa	16383,98	18500,52	23803,66	6811,22	4078,01	3774,56	-13999,09	-26115,31	-7282,48
105	Wytwarzanie wyrobów mleczarskich	29310,44	34901,06	46771,69	17392,81	26917,61	52178,75	-340254,78	-416407,60	-500992,01
301	Produkcja statków i łodzi	4580,42	9735,92	10704,30	130,48	1068,91	54,79	-1139,05	-7470,44	-8424,63
012	Uprawa roślin wieloletnich	78,27	817,78	524,30	0,59	-0,29	1,91	-108,02	-2171,90	-4135,51
021	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	10519,13	11102,31	11065,46	0,00	-18,47	-0,67	54548,92	63581,63	59548,97
462	Sprzedaż hurtowa płodów rolnych i żywych zwierząt	10533,06	10317,69	10432,04	769,38	931,38	326,70	-4110,85	-13457,85	-19498,04
478	Sprzedaż detaliczna prowadzona na straganach i targowiskach	3503,33	3906,54	2993,61	0,00	0,00	0,00	-9249,27	-6524,68	-5394,55
412	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	39469,85	48008,34	53998,62	34864,28	36147,55	29495,74	-34200,00	84538,86	91131,99
325	Produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne	3783,00	4355,81	3809,12	3848,40	2862,95	3594,45	-1218,99	-3042,95	-3729,38
161	Produkcja wyrobów tartacznych	6816,17	6759,11	8529,99	263,42	749,41	1345,96	10785,08	3545,46	7343,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Izby Administracji Skarbowej w Białymstoku.

Wzrost wartości LQ obserwowany w sekcjach PKD przypisywanych do rdzenia inteligentnych specjalizacji, w większości przypadków nie przełożył się na wyraźny trend wzrostowy w zakresie nakładów z tytułu podatków PIT, CIT i VAT w latach 2016-2018. Najwyższe wartości należności z tytułu podatku PIT i CIT, w analizowanym okresie, odnotowano w grupach PKD, które mogą być utożsamiane z przemysłem rolno-spożywczym. Wytwarzanie wyrobów mleczarskich, produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa oraz produkcja statków i łodzi są grupami PKD (wpisującymi się z inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego), w których odnotowano największe wzrosty z tytułu podatku PIT w latach 2016-2018. Natomiast największe spadki dotyczyły produkcji pozostałych gotowych wyrobów metalowych, wytwarzania produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych oraz sprzedaży detalicznej prowadzonej na straganach i targowiskach. Największe wzrosty należności z tytułu podatku CIT dotyczyły wytwarzania wyrobów mleczarskich, produkcji napojów oraz produkcja gotowych paszy i karmy dla zwierząt. Największe spadki dotyczyły natomiast sprzedaży hurtowej żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, produkcji maszyn dla rolnictwa i leśnictwa oraz wytwarzania produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych. Wprowadzona dodatkowa analiza należności z tytułu podatku PIT pozwala zaobserwować największe wzrosty należności

z przedmiotowego podatku w odniesieniu do sprzedaży hurtowej żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, produkcji pozostałych gotowych wyrobów metalowych oraz naprawy i konserwacji metalowych wyrobów gotowych, maszyn i urządzeń. Zaś spadki odnotowano w przypadku wytwarzania wyrobów mleczarskich, upraw rolnych połączonych z chowem i hodowlą zwierząt oraz sprzedażą hurtową płodów rolnych i żywych zwierząt.

Poniższa tabela prezentuje wartości LQ dla grup PKD, które wykazywały najwyższą wartość współczynnika w latach 2010-2017, uszeregowane według wartości osiągniętych w roku 2017. Takie podejście pozwala pominąć te grupy PKD, w których w latach ubiegłych prezentowane były wartości współczynnika lokalizacji, jednak obecnie ze względu na objęcie tych danych tajemnicą statystyczną nie jest możliwe wyznaczenie LQ.

Tabela 7. Grupy PKD o najwyższych wartościach współczynnika LQ w latach 2010-2017

PKD	Nazwa	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
283	Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa	8,55	9,84	10,07	10,04	10,40	11,37	11,02	11,66
105	Wytwarzanie wyrobów mleczarskich	7,37	8,09	8,74	8,66	9,11	9,55	9,62	10,04
301	Produkcja statków i łodzi	3,12	3,16	2,86	3,89	4,90	5,96	6,62	7,78
021	Gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych	2,40	2,42	2,43	2,44	2,47	b.d.	b.d.	2,52
462	Sprzedaż hurtowa płodów rolnych i żywych zwierząt	1,50	2,24	2,40	b.d.	1,98	1,99	2,36	2,33
412	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	1,14	b.d.	1,37	1,63	1,72	1,83	1,97	2,20
325	Produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne	b.d.	2,18	2,29	b.d.	2,21	2,35	2,12	2,10
161	Produkcja wyrobów tartacznych	2,11	1,79	1,75	1,82	1,78	1,85	1,86	2,04
382	Przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów	b.d.	1,36	1,17	1,45	1,57	1,85	1,82	2,04
016	Działalność usługowa wspomagająca rolnictwo i następująca po zbiorach	1,93	1,89	1,86	2,07	2,08	2,00	2,11	1,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku.

Na podstawie powyższej tabeli można jednoznacznie stwierdzić, iż struktura LQ według grup PKD w 2017 roku dobrze odzwierciedla dobór podlaskich inteligentnych specjalizacji. W przypadku specjalizacji: ekoinnowacje, nauki o środowisku i sektory powiązane z nimi łańcuchem wartości (w tym odnawialne źródła energii, budownictwo zasobooszczędne, efektywne pozyskiwanie drewna) występuje problem klasyfikacji według kodów PKD, który wynika z faktu, że działania ekoinnowacyjne i proekologiczne mogą dotyczyć różnych grup PKD jednocześnie. Oznacza to, że przedsiębiorstwa wpisujące się w różne rodzaje działalności mogą realizować działania ekoinnowacyjne.

Struktura działów PKD o najwyższych wartościach współczynnika LQ klasyfikuje na wysokiej pozycji roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, które charakteryzują się także wysokimi należnościami w tytułu podatków PIT oraz VAT. Wśród grup PKD wyróżniają się także gospodarka leśna i pozostała działalność leśna, z wyłączeniem pozyskiwania produktów leśnych oraz produkcja wyrobów tartacznych. Jednak nie odnajdują one odzworowania w wysokich wartościach należności z tytułu podatków PIT, CIT i VAT. Obraz podlaskich inteligentnych specjalizacji, zgodnie z *Planem rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)*, dopełnia analiza eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych.

Poniżej przedstawiono grupy towarów, dla których zanotowano najwyższe udziały w ogólnej wartości eksportu z województwa podlaskiego w 2017 roku.

Tabela 8. Towary w najwyższej wartości eksportu z województwa podlaskiego w roku 2017

Pozycja	Kategoria towarów	Wartość eksportu w mln zł	Udział w całkowitej wartości eksportu w 2018 roku
1	Ryby susz., solone l. w solance; ryby wędz. niezal., od obrób. termicz. podczas proc. wędz.; mąki, mączki i granulki z ryb, nadające się do spoż. przez ludzi:	605,3	6,5%
2	Sery i twarogi	574,8	6,2%
3	Meble inne niż meble: do siedzenia, przekształcalne w miejsca do spania, lekarskie, chirurgiczne, dentystyczne, weterynaryjne i fotele fryzjerskie	438,3	4,7%
4	Artykuły budowlane z tworzyw sztucznych, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone	384,2	4,1%
5	Podgrzewacze do wody i grzałki nurnikowe, elektr.; aparatura do ogrzewania, elektr.; urządzenia elektrotermiczne; oporowe elementy grzejne	297,1	3,2%
6	Ramy do obrazów, fotografii, lusterek lub podobnych przedmiotów, drewniane	272,2	2,9%
7	Mleko i śmietana, niezagęszczone ani niezawierające dodatku cukru lub innego środka słodzącego	271,4	2,9%
8	Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa, z drewna, włącznie z drewnianymi płytami komórkowymi, połączonymi płytami parkietowymi, dachówkami i gontami	245,7	2,6%
9	Mleko i śmietana, zagęszczone lub zawierające dodatek cukru lub innego środka słodzącego	237,6	2,5%
10	Pojazdy i naczepy; pozostałe pojazdy bez napędu mechanicznego; ich części	230,8	2,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Administracji Skarbowej.

Struktura eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych z województwa podlaskiego wskazuje, iż w regionie występują silne branże poza wymienionymi w rdzeniu specjalizacji, należą do nich przede wszystkim sektor meblarski i wyrobów z drewna oraz urządzeń podgrzewających wodę. Towarem eksportowym o największej wartości w 2018 roku były produkty z ryb (ryby suszone, solone lub w solance nadające się do spożycia przez ludzi; ryby wędzone, nawet gotowane przez lub podczas procesu wędzenia nadające się do spożycia przez ludzi; mąki, mączki i granulki, z ryb, nadające się do spożycia przez ludzi), które wpisują się w przemysł rolno-spożywczy. Ta grupa produktów zdecydowanie różni się od wytwarzanych w województwie podlaskim innych produktów spożywczych. Z racji niskiego ogólnego poziomu eksportu w województwie podlaskim – wysoki względny poziom eksportu jednego z towarów, może w dużej mierze wynikać z działalności jednego bądź kilku dużych podmiotów gospodarczych.

Wśród produktów o najwyższych wartościach eksportu nie występują jednak wszystkie towary, z branż uznanych w *Planie rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)* za inteligentne specjalizacje, np. wyrobów sektora medycznego, czy produktów szkodnictwa. Obie te grupy produktów wykazywały jednak duży poziom dynamiki eksportu. Wartość eksportu dla kategorii jachty i pozostałe jednostki pływające, wypoczynkowe lub sportowe; łodzie wioślarskie i kajaki w 2018 roku wyniosła – 168,6 mln zł (13 miejsce pod względem wartości). W 2017 r. wartość eksportu tej kategorii produktów wyniosła 145,7 mln zł (14 miejsce). Oznacza to wzrost wartości eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych na przestrzeni roku o 22,9 mln zł. Natomiast w odniesieniu do roku 2015 wartość eksportu jachtów i pozostałych jednostek pływających wzrosła o 46,7 mln zł. Kategoriami produktów wpisujących się w sektor medyczny, która osiągnęła najwyższą wartość eksportu, ale nie plasuje się na czołowych miejscach są urządzenia ortopedyczne, włącznie z kulami, pasami ortopedycznymi i przepuklinowymi, szynami, protezami, aparatami słuchowymi oraz pozostałymi urządzeniami do skorygowania wady lub

kalectwa, o wartości eksportu w 2018 roku na poziomie 33,7 mln zł (65 miejsce pod względem wartości). W 2017 roku wartość eksportu danej kategorii wyniosła 32,1 mln zł, co oznacza wzrost o 1,6 mln zł (58 miejsce). Natomiast w odniesieniu do 2015 roku wartość eksportu wzrosła o 2,7 mln zł. Należy jednak zaznaczyć, że istotniejsza od zajmowanego miejsca jest wartość eksportu danej grupy produktów.

Analiza aktywności beneficjentów w pozyskiwaniu środków finansowych na realizację przedsięwzięć w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego według stanu na 31.12.2018 roku.

Tabela 9. Aktywność beneficjentów w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego (wg stanu na dzień 31.12.2018 r.)

Regionalne Inteligentne Specjalizacje	złożone wnioski		wnioski po pozytywnej ocenie formalnej		wnioski rekomendowane do dofinansowania		podpisane umowy			wskaźnik sukcesu (rekomendowane/złożone)	
	liczba wniosków	wartość wnioskowanego dofinansowania	liczba wniosków	wartość wnioskowanego dofinansowania	liczba wniosków	wartość wnioskowanego dofinansowania	liczba wniosków	wartość dofinansowania	wartość wnioskowanego dofinansowania (%)	liczba wniosków	wartość dofinansowania
Przemysł rolno-spożywczy i sektory powiązane łańcuchem wartości	55	179 536 026,62	38	111 631 577,77	12	51 506 857,69	10	42 799 582,83	23,8%	21,8%	28,7%
Przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory powiązane łańcuchem wartości	85	249 667 543,14	70	211 764 371,56	25	89 696 884,50	25	89 178 721,81	35,7%	29,4%	35,9%
Sektor medyczny, nauki o życiu i sektory powiązane łańcuchem wartości	43	257 524 862,99	28	208 672 859,12	14	159 360 592,30	14	159 202 071,80	61,8%	32,6%	61,9%
Ekoinnowacje, nauki o środowisku i sektory powiązane łańcuchem wartości	63	186 181 829,73	53	148 548 649,90	16	33 519 359,38	13	24 807 556,20	13,3%	25,4%	18,0%
RAZEM	246	872 910 262,48	189	680 617 458,35	67	334 083 693,87	62	315 987 932,64	36,2%	27,2%	38,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie LS 2014.

Beneficjenci kategoryzowani wg przynależności do inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego, wykazują dosyć wysoka aktywność w zakresie pozyskiwania środków z RPOWP 2014-2020. W ramach I Osi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego do końca 2018 roku złożono łącznie 246 wniosków wpisujących się na realizację działań wpisujących się w realizację inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego (CT1), z czego najwięcej dotyczyło przemysłu metalowo-maszynowego, szkodniczego i sektorów powiązanych łańcuchem wartości (85 wniosków), a najmniej sektora medycznego, nauk o życiu i sektorów powiązanych łańcuchem wartości (43 wnioski). Łączna wartość wnioskowanego dofinansowania wyniosła 872,9 mln zł. Do końca ubiegłego roku podpisano 62 umowy, w tym 25 na realizację działań z zakresu przemysłu metalowo-maszynowego i szkodniczego. Łączna wartość dofinansowania ze środków UE wyniosła blisko 316 mln

Podlaskie

zł. Aktywność beneficjentów potwierdza zasadność oraz konieczność wspierania wybranych sektorów gospodarki regionu.

